

**Jegyzőkönyv a Budapest IV. kerület, Farkas-erdő
helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánítása ügyében összehívott egyeztető
tárgyalásról**

Helyszín: Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala (FPH) 1052 Budapest, Városház u. 9-11. I. emelet 133/b sz. tárgyaló

Időpont: 2023. május 25. 10.00 óra

Jelen vannak:

Bardóczi Sándor – FPH Várostervezési Főosztály, Tájépítészeti Osztály vezetője, főtájépítész
Takács Noémi – FPH Várostervezési Főoszt., Tájép. Oszt., Természetvédelmi Csup. vezetője
dr. Barabás Sándor – FPH Várostervezési Főoszt., Tájépítészeti Oszt., Természetvédelmi Csup.
dr. Kádár Judit – FPH Várostervezési Főoszt., Tájépítészeti Oszt., Természetvédelmi Csup.
Gadó György Pál – FPH Várostervezési Főoszt., Tájépítészeti Oszt., Természetvédelmi Csup.
Garay Márton – FPH Várostervezési Főoszt., osztályvezető
Sándor Katalin – Főpolgármesteri Hivatal Urbanisztikai Osztály
Déri Tibor – Budapest IV. ker. Újpest Önkormányzata, polgármester
Turóczi András – Budapest IV. ker. Újpesti PH. Városüzemeltetési Főoszt., főosztályvezető
Földházi Júlia – Budapest IV. ker. Újpesti PH. Városüzemeltetési és Környezetvédelmi Osztály
Zakar András – BKM NZrt. FŐKERT, főigazgató
Bajor Zoltán – BKM NZrt. FŐKERT, Természetvédelmi és Erdőkezelési Osztály
 Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK, Biológiai Intézet képviselője
Szabó Csilla – Pilisi Parkerdő Zrt., erdőgazdálkodási osztályvezető
Bán Imre – Pilisi Parkerdő Zrt., Budapesti Erdészeti, erdőgondnok
K. Szabó Attila – FÖRI, Természetvédelmi Őrszolgálat vezetője
Bereczki Csaba – FÖRI, Természetvédelmi Őrszolgálat
Péter Dávid – FÖRI, Természetvédelmi Őrszolgálat

Takács Noémi a technikai részletek ismertetésével vezeti be az egyeztető tárgyalást (jegyzőkönyv készül, jelenléti ív, hangrögzítés, mikrofonhasználatra). Felkéri Bardóczi Sándor főtájépítészt, hogy nyissa meg az egyeztető tárgyalást.

Bardóczi Sándor szeretettel köszönti a résztvevőket. Az egyeztető tárgyalás kötelező kör annak érdekében, hogy a Farkas-erdő védetté nyilvánításának régóta tartó folyamatát jogi mederbe tudjuk terelni. A folyamat részben civilek, részben az Újpesti Önkormányzat kezdeményezésére indult. Azóta számos felmérés történt. A védetté nyilvánítás szerepel a Radó Dezső Tervben is. A Radó Dezső Terv célkitűzésének megfelelően a Tájépítészeti Osztály az elmúlt két évben fokozatosan haladt Budapest védelemre méltó természeti területeinek védetté nyilvánításával. Most van a látókörünkben öt olyan terület, amit egyszerre, valószínűleg az őszi közgyűlési időszakban szeretnénk a Közgyűlés elé vinni. Ebbe tartozik bele a Farkas-erdő. Intenzív tárgyalásokat folytattunk a Pilisi Parkerdővel, hiszen a tervezési terület egy részének a Pilisi Parkerdő a kezelője. Kollegáink élőhely felméréseket végeztek, annak érdekében, hogy elkészülhessen az a kezelési terv, amelyet most részletesen fogunk átbeszélni.

Takács Noémi ismerteti a védetté nyilvánítás folyamatát. A védetté nyilvánítás rendeletalkotással jön létre. Az ezt megelőző eljárást a természetvédelmi törvény pontról pontra részletezi. Ennek kötelező eleme a mai egyeztető tárgyalás, amire minden érintettet meghívtunk. Sajnos nem tud mindenki jelen lenni, de a visszajelzéseket megkaptuk. Gondolok itt a kezdeményező civilekre és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságára. A DINPI természetvédelmi szempontból felettes szervünk. Őket megkerestük, hogy nyilatkozzanak arról, hogy kívánják-e országos védetté nyilvánítani a most helyi védelemre kijelölt területet. Nyilatkozatukat megküldték, mely szerint az Agrárminisztériummal egyetértésben úgy gondolják, hogy a helyi védettség megfelelő védelmet biztosít ennek az élőhelynek. A 25/2013-as fővárosi közgyűlési rendelet tartalmazza a már védetté nyilvánított közel ezer hektár helyi jelentőségű természetvédelmi területet. Ha az eljárást lefolytattuk, ez a rendelet lesz kiegészítve a Farkas-erdővel és a további védelemre tervezett területek közül azokkal, amelyek védetté nyilvánítása már jól halad. Arról nem tudunk biztos időpontot mondani, hogy a Farkas-erdő védetté nyilvánítása mikor kerül a Közgyűlés elé, mert egymást bevárják ezek az eljárások. A Fővárosi Közgyűlés rendeletének melléklete lesz a kezelési terv. Ez tartalmazza az összes olyan előírást, kötelezettséget, ami a tulajdonosokra,

használókra, látogatókra kötelező érvényű lesz. Mielőtt ezt végignéznénk, szeretnénk egy kis prezentációban bemutatni, hogy mi indokolja a terület védetté nyilvánítását.

dr. Barabás Sándor először a kivetített kép alapján ismerteti a védetté nyilvánítandó terület határait. A szűkebb értelemben Farkas-erdőnek nevezett állami tulajdonban és a Pilisi Parkerdő kezelésében álló erdőnek csak egy kis része került bele a tervezési területbe. A védelemre tervezett terület döntő többsége a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló terület. Részben vizes élőhely, részben száraz élőhelyeken álló erdő. A tájtörténet megismeréséhez komoly segítséget adnak a katonai felmérések. Ebből látszik, hogy a területen még a 18. században sem volt erdő, területünket részben homokpuszta, részben a Duna ártere foglalta el. A 19. század közepén kezdték a Károlyi-birtokon a homokterületeket erdősíteni. A Duna-ártér meredek letörésének tetejére kezdtek el erdőt ültetni. Ha egy nagyot ugrunk az időben az 1941-es katonai térképen látszik, hogy addigra kialakult a ma állami tulajdonban lévő Farkas-erdő. A térképen közelről az is látszik, hogy addigra számos lecsapoló csatornát megépítettek. A terület érintő három patak a Szilas-patak, Csömöri-patak és a Mogyoródi-patak voltak. Ezek ma már nem az eredeti nyomvonalukon folynak. Az 1965-ben készült légifotón az látszik, hogy a védelemre tervezett fővárosi terület jelentős része még mindig nem erdősült. A vizes élőhely jelentős részét kaszálták, a Megyeri úthoz közeli területen pedig boltgárkertészek kisparcellái lehettek. A 2005-ös légifotón már a maihoz hasonló állapotokat láthattunk, kivéve a Megyeri-út melletti foltot, amelyen nem áll záródott erdő, de már látni rajta a frissen beültetett akácsorokat. Ezzel a területtel még bőven lesz dolgunk. Azért került bele a védett területbe, mert puffer területként fontos szerepe van, a rajta álló erdő minőségét pedig jelentősen javítani fogjuk. Az is látszik, hogy a legnagyobb fák a vizes élőhely szélén spontán felnőtt fűz-nyár ligeterdő fái.

Az erdőterképről leolvasható, hogy az erdőállomány adattárban ma az egész terület erdőként van nyilvántartva. A Megyeri út mentén látszik egy hosszan elnyúló sáv. Ez nagyrészt füves terület, az erdőterv szerint a 105/TN2 erdőrészlet, ahol a TN jelentése: termelést nem szolgáló. Ez nem kerül be a védett területbe, a homoktöltés alján húzódik a 105/E erdőrészlet határa, ott kezdődik a védett területünk. A tulajdonviszonyok a területen egyszerűek. A 76546/14 és a 76561/223 fővárosi tulajdonú területek L alakban helyezkednek el a 76567/11 helyrajzi számú állami tulajdonú terület két oldalán.

dr. Barabás Sándor egy újabb dián bemutatja, hogy a 3/A erdőrészletből mekkora terület és miért kerül be a védett területbe. Korábban szó volt róla, hogy a teljes 3-as és 4-es erdőtag váljon védetté, de valójában ez nagy rekreációs értékű, intenzíven használt, kevésbé természetszerű erdőterület. Viszont a 3/A erdőrészlet északnyugat felé lejtő meredek homoklejtőjén sosem volt zárt erdő. Több erdősítési kísérlet volt ezen a száraz területen, de a régi térképeken is látszik, hogy sosem záródott rajta az ültetett erdő, és megőrizte a homoki erdössztyepp kisebb-nagyobb foltjait, növény- és állatfajait. Ez egy 4,5 hektáros terület. A kék pontok a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetvédelmi Csoport felmérése alapján a védett fajok előfordulását jelölik.

A külterület-belterület megoszlás a vadászat lehetősége miatt lehet majd érdekes. A Pilisi Parkerdő által kezelt parkerdő külterület, míg a fővárosi tulajdonú területek belterületbe tartoznak. Ez ott okozhat problémát, hogy mostanában a bejelentések és a nyomok a vaddisznó gyakori jelenlétére utalnak. Főképpen a vizes élőhelyen, ahol viszont nem lehet vadászni. A külterületen megengedett a vadászat, de oda a vaddisznók sokkal kevésbé mennek, mert a parkerdő területen sokkal több ember mozog.

Takács Noémi hozzászól, hogy a vadászatra jogosult gödi székhelyű Ezüsfácán Vadásztársaság az egyeztető tárgyalásra szóló meghívót nem igazolta vissza, így nem tudunk arról, hogy a Farkas-erdőben esetleg folytatnak-e vadgazdálkodási tevékenységet. A Pilisi Parkerdőnek esetleg van erről információja?

Bán Imre jelzi, hogy az észak-pest térségben a Pilisi Parkerdőnek nincs vadgazdálkodási területe. A vadgazdálkodókkal akkor szoktak egyeztetni, ha az erdőfelújítást akadályozza a vadlétszám. Az elmúlt években nem volt ilyen eset, ezért nincs kapcsolatuk a vadgazdálkodóval. Az erdőrészlet-lapon egy olyan bejegyzés szerepel, hogy jogorvoslati eljárás van az adott vadgazdálkodási egység ügyében, de további információjuk nekik sincsen.

dr. Barabás Sándor a következő diára hívja fel a figyelmet, amelyen az látható, hogy a Rex Kutyaotthon sarkánál lévő homoki gyeppen elég komoly vaddisznótúrás volt. A Rex kerítésétől 10 méterre lévő területre a vaddisznók rendszeresen visszajárnak és feltúrnák.

Déri Tibor megerősíti, hogy több lakossági jelzés érkezik, hogy a Farkas-erdőben vaddisznókat látnak. Az ok az is lehet, hogy a Pilisi Parkerdő által kezelt területen élelmiszert raknak ki a lakosok. Ha odaszoktatják az állatokat, akkor természetes, hogy odamennek. Az Állatmentő Liga járőrszolgálat a Farkas-erdőben aktív. Ők maguktól is járják a területet, ha bejelentést kapnak, akkor pedig kimennek ellenőrizni. Figyelemfelhívó táblák is kikerültek, hogy a kirándulók ne szórjanak szét ételmaradékot és ne etessék az állatokat.

Takács Noémi elmondja, hogy a kezelési tervbe bekerült, hogy szükség esetén létesülhet olyan vadgazdálkodási létesítmény – adott esetben magasles és hozzá kapcsolódó szóró – amely megkönnyíti a vaddisznók kilövését. Az afrikai sertéspestis miatt az élve befogás most szóba se jöhet. Tudomása szerint a kilövéseket szükség esetén a kerületi önkormányzatok szokták megrendelni. A III. és a XI. kerületi Önkormányzatnak van ilyen szerződése. Alapesetben természetvédelmi területen a Fővárosi Önkormányzat nem szokott kilövést engedélyezni, de a Farkas-erdő kezelési tervében megadják ennek lehetőségét.

Bardóczi Sándor – ahogy mondja – felfigyelt rá, hogy a Pilisi Parkerdőt képviselő kolléga szerint a vadásztársaság lehet, hogy valamilyen jogi eljárás alatt áll, lehet, hogy már nem is üzemel. Ezt érdemes lenne feltárnunk, és rendeznünk a vadászati kérdéseket.

dr. Barabás Sándor a természeti értékek bemutatásával folytatja a terület jellemzését. A terület élőhelytérképe nagyon részletes, csak a lényegét emeli ki. A legnagyobb természeti értéket a már említett homoki sztyepp foltokon és a homoki tölgyes erdőfoltokon kívül a vizes élőhely jelenti. Hajdan a Csömöri-patak medre volt az erdő belsejébe került vizes élőhely vonulat, ami egy tözegesedő, kicsit láposodó mocsár. Ehhez kötődnek a magassásos társulások, vízparti nádasok és budapesti viszonylatban nagyon jelentős téli sásos állomány. A vizes terület szélén pedig ott vannak a spontán betelepült puhafás ligeterdők. Ezek is jó pár hozzájuk kötődő védett fajnak adnak otthont. A többi ültetett erdő, a kezelési tervben majd lesz róla szó, hogy ezek természetközeli alakítása fontos feladat. Következik néhány jellemző kép. A télisás akár 2 méteresre is megnövő növény, a mocsárban több száz négyzetméteres állománya található. Tavaly került elő a területről egy látványos kis orchidea, a Tallós-nőszőfű. A mocsár peremén a fűz-nyár ligeterdőben él. Budapesten most már néhány helyről előkerült, de még mindig ritkaságnak számít. A képen látható növény a kaporra hasonlít, de ez a homoki lejtő talán legritkább faja, úgy hívják, hogy homoki kocsord. Más jellemző fajok ezen az élőhelyen a homoki árvalányhaj, homoki imola, budai imola és néhány hagymafaj. Tényleg csak a példa kedvéért következzen néhány komoly természeti értéket jelentő állatfaj. A vizes élőhelyhez kötődik a védett és feltűnően szép kis színjátszólepke. Hernyója fűzfa leveleket fogyaszt. A vöröshasú unka Magyarországon nem számít ritka békafajnak. Azért érdekes mert európai szinten is számon tartott, úgynevezett Natura2000 jelölőfaj. Mellette ott van a kétéltűek közül két gőtefaj, továbbá a hüllők közül a mocsári teknős, erdei sikló és vízisikló. A legértékesebb madárfajok ismertetésére Barabás Sándor Bajor Zoltánt kéri fel.

Takács Noémi külön üdvözlí az egyeztető tárgyaláson Bajor Zoltánt és az Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK, Biológiai Intézet képviselőjét, hiszen ők nagyon sok vizsgálatot végeztek korábban ezen a területen. Munkájuk nagy köszönetet érdemel, hiszen az alátámasztó dokumentum és a kezelési terv elkészítéséhez is jelentős segítséget adott. Felkéri őket, hogy egészítsék ki a területet bemutató prezentációt.

Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK, Biológiai Intézet képviselőjében úgy értékeli, hogy nagyon korrekt szakmai értékelést hallhatott. Az 1980-as évek legvégétől követi a terület sorsának alakulását. Ez alatt nagyon jelentős változások történtek. Nem kérdőjelezi meg, hogy a mocsár- és lápmaradványok a korábbi vízfolyásokkal lehettek kapcsolatban, ugyanakkor azt gondolja, hogy itt talajvízforrásoknak is köszönhető a vízutánpótlás, hiszen a patakok ma már nem biztosítják a terület vízellátását. Mindenképpen védelemre érdemes területről van szó.

A terület környezeti nevelési szempontból is kiemelkedő jelentőségű. Az újpesti iskolák és óvodák rendszeresen érkeznek ide terepi programokra. Nem kell tartani a védett terület veszélyeztetésétől, ezek a programok elsősorban a védelemre nem tervezett területen zajlanak. Digitális háttéranyagok is segítik a gyerekek környezeti nevelését. Itt szeretné felajánlani az egész újpesti régió élővilágával foglalkozó honlapjukat, amely feladatsorokat is tartalmaz. Szeretné, ha ezek az anyagok nagyobb nyilvánosságot biztosító honlapra, a Fővárosi Önkormányzat vagy a FŐKERT honlapjára felkerülhetnének.

Takács Noémi megköszöni és kéri a linkeket.

Bajor Zoltán is elismeréssel szól a prezentációról. Azzal egészíti ki, hogy zoológiai szempontból legalább annyira értékes a terület, mint botanikai szempontból. Fokozottan védett madárfaj is költ a területen. Néhány évvel ezelőtt előkerült a füleskuvik, amiről most már biztosan tudjuk, hogy rendszeres költőfaj. Természetvédelmi értéke 100 000 Ft, és a dél-pesti kerületekben többfelé jelen van, de Újpesten csak néhány éve jelent meg, egyedül itt, a Farkas-erdőben. Ugyancsak fontos, hogy vegyesen sásos-nádas nagy kiterjedésű élőhely a fővárosban máshol nincsen, ez pedig azt jelenti, hogy a nádi énekesmadarak szempontjából is különleges élőhely. További jelentős érték a Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajokat tartalmazó Vörös könyvben szereplő mogyorós pele, amelynek nagyon erős állománya él itt.

Takács Noémi elmondja, hogy a felsorolt természeti értékek megóvásához természetvédelmi kezelési tervre van szükség, amely a védetté nyilvánítási rendelet melléklete. Onnantól kezdve, hogy védett a terület, a főjegyző a területen természetvédelmi hatóság lesz, tehát a területen valamennyi engedélyköteles tevékenység ügyében a főjegyző jár el. Természetkárosítás esetén természetvédelmi bírság szabható ki, eljárás indítható. A Természetvédelmi Őrszolgálat a védetté nyilvánítás pillanatától rendszeresen ellenőrzi a területet. A BKM NZrt. FŐKERT pedig természetvédelmi kezelőként lesz jelen a területen. Valójában már most is jelen van a terület nagy részét kitevő fővárosi tulajdonú erdőben, hiszen ezeknek a területeknek a FŐKERT Természetvédelmi és Erdőkezelési Osztálya az erdőkezelője.

A természetvédelmi kezelési terv azért fontos, mert ez lesz a jogalapja annak, hogy a főjegyző hatóságként működjön. Ebben van a terület összes adata jogszabályként lefektetve, és az összes olyan előírás, korlátozás, ami mindenkire érvényes lesz a területen. Nyilván az illegális tevékenységek felszámolása is fontos feladat. A kezelési terv a természeti értékek megőrzése mellett, az értékek növelésére is irányutatást ad. Elhangzott, hogy sok a tájidegen fajokat tartalmazó erdő, ezek őshonossá alakítása is cél.

Az egyeztető tárgyalás megszabott menetrendje szerint a kezelési terv pontról pontra történő felolvasása következik. Mivel a kezelési terv mindenki számára hozzáférhető, a jegyzőkönyvben csak azok a részek kerülnek idézésre, amelyekhez a tárgyalás résztvevői megjegyzést fűznek.

Takács Noémi a 307 888 m² nagyságú terület lehatárolásával elkezdte a kezelési terv ismertetését.

4.1. fejezet b)

A terület természeti értékeit veszélyeztető tényezők feltárása, illetve a kedvezőtlen folyamatok mérséklése, megszüntetése.

Takács Noémi megjegyzése:

Ide tartozik, hogy a Rex Kutyaotthon környékén túlhasználatot és terjeszkedést is érzékeltünk. A közelmúltban volt velük egy egyeztetés és meg is lettek hívva erre az egyeztető tárgyalásra, de sajnos nem jöttek el. Velük még külön egyeztetnünk kell, annál is inkább, mert a telepükről kimászkaló macskák és egyéb állatok is problémát okoznak.

4.1. fejezet f)

A vízháztartási problémák feltárása és megfelelő kezelése.

Takács Noémi: Ez a kérdés átfogó vizsgálatot igényel. A kezelési terv alapvetően 10 évre szól, tehát 10 évente felül kell vizsgálni. Remélhetőleg ez idő alatt jut forrás arra, hogy a vízháztartási problémákkal tudjunk foglalkozni.

4.1. fejezet l)

A területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúra kialakítása, védettséget jelző, információs és figyelmeztető táblák kihelyezése.

Takács Noémi: Itt például tanösvényre gondolunk, erről lehet gondolkodni, hogy milyen útvonalon, milyen tartalommal tudja az oktatást jól szolgálni. A védettséget jelző hatósági táblák kihelyezése kötelező feladat, amelyet a FŐKERT kivitelez majd a védettség hatályba lépésekor.

4.2. Természetvédelmi stratégiák b)

A Farkas-erdő vizes élőhelyeinek megfelelő vízháztartásának felmérése, felmerülő problémák feltárása, szükség esetén beavatkozások kidolgozása

Takács Noémi: Ez a pont a Fővárosi Önkormányzatnak ad feladatot. A kezelési tervben szereplő feladatok zöme az a természetvédelmi kezelő és a természetvédelmi őrszolgálat feladata lesz.

4.3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme e)

Az erdőterületeken a keletkező holtfát az eredeti helyén kell hagyni, összehordani tilos.

Takács Noémi: Ez a pont aktuális problémára reflektál, mert tudjuk, hogy ott valaki előszeretettel összehordja a holtfát, sőt vagdossa. Nem tudom, hogy tettenérés lehetséges-e.

Bán Imre: Nem volt tettenérés.

4.3.1.2. Látogatás a)

A tervezési terület a kijelölt sétautakon szabadon látogatható, de az ott végzett tevékenységek csakis a természetvédelmi előírások figyelembevételével, azoknak alárendelve végezhetők.

Takács Noémi: Ez az egyik legizgalmasabb rész. A meglévő utak használhatók, tehát az élővilág védelme, a háborítatlanság miatt fontos, hogy a látogatók ne térjenek le a sétautakról.

4.3.1.2. Látogatás h)

Mindennemű élő és élettelen környezeti elem (növény, állat, gomba, kőzet, holtfa stb.) gyűjtése, a tervezési területről való eltávolítása – a jogszerűen végzett tevékenységek kivételével – tilos!

Ezért jó, hogy megmarad egy része, ami rekreációs terület, mert ott bizonyos tevékenységek engedélyezettek, viszont a védett területen tudjuk biztosítani az elején felsorolt célkitűzések megvalósulását.

4.3.1.3. Oktatás, bemutatás a)

A területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát védettséget jelző táblák bővítésével és információs táblák kihelyezésével fejleszteni kell.

Bajor Zoltán pontosítást kér. A „védettséget jelző táblák bővítése” nem érthető.

Takács Noémi szerint, valóban nincs szó bővítésről, a végleges szövegből ez a szó ki fog maradni.

4.3.1.4. Kutatás, vizsgálatok a)

A tervezési terület egészén jogerős természetvédelmi hatósági engedéllyel lehet kutatást végezni, kivéve, ha a kutatást a természetvédelmi kezelő, a természetvédelmi őrszolgálat vagy a természetvédelmi hatóság végzi.

Takács Noémi: Ennek ugye elsősorban az az értelme, hogy tudjunk az adatokról. Megakadályozni a kutatást csak akkor akarnánk, ha az természetkárosítással járna, de ennek a pontnak az a jelentősége, hogy tudjunk a kutatási tevékenységekről, és minél több adatot tudjunk gyűjteni.

4.3.1.5. Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra

Takács Noémi: Itt következnek azok a pontok, amelyek a Farkas-erdőnek ezt a részét megvédik a fejlesztésektől, megakadályozzák a beépítéseket, ipari tevékenységeket, infrastruktúra fejlesztéseket.

Takács Noémi átadja a szót Gadó Györgynek az Erdők kezelése című fejezet ismertetésére.

Gadó György Pál megköszöni **Déri Tibor** polgármesternek a Farkas-erdő védetté nyilvánítása ügyében a Tájépítészeti Osztálynak adott ösztönzést. Úgy látja, hogy a védetté nyilvánítandó terület lehatárolásában végül szakmai szempontból is jó kompromisszum született.

Az erdők kezelését az állami tulajdonú 3/A erdőrészlettel kezdi. Ez a kerekítve 4,4 hektáros terület annyiban különbözik a többi területtől, hogy kezelője a Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erdészete. A kezelési terv a homoki tölgyes értékes fajainak felmérése alapján sorolja fel a természeti értékek fenntartása érdekében végzendő erdőkezelési beavatkozásokat. Az inváziós fajok fokozatos eltávolítása összhangban van a 2022-ben elkészült erdőtervvel.

Ahogy a kezelési terv 4.3.2 fejezetének c) pontja tartalmazza:

a védett terület további üzemtervezett erdőrészelei a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában állnak. Ezekben az erdőrészekben jelentős mértékű erdészeti beavatkozásokkal járó élőhelyrekonstrukcióra van szükség. Eközben – a rekreációs célok megvalósítása érdekében is – az erdőkezelésnek a folyamatos erdőborítás fenntartása mellett kell történnie.

Gadó György Pál a kezelési terv alapján részletesen ismerteti a fővárosi tulajdonú erdőkben előírt kezelési beavatkozásokat. Elmondja, hogy az a szerencsés helyzet állt elő, hogy a körzeti erdőtervezés a területen 2022-ben fejeződött be. Ehhez a Fővárosi Önkormányzat javaslatait már a tervezett védettség figyelembevételével adta meg, amit nagyban segített, hogy egy kiváló erdőmérnök-természetvédő szakember a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló valamennyi erdőre részletes erdőkezelési koncepciót és 10 éves munkatervet készített. A Farkas-erdő fővárosi tulajdonú területeinek erdőkezelési terve is ez alapján készült.

Déri Tibor elmondja, hogy az elmúlt egy órában ismertetett védetté nyilvánítást alátámasztó tények és a kezelési terv egybecsengenek az elmúlt időszakban megvitatott anyagokkal és az azokra adott visszajelzésekkel. Mindenképpen ez az irány, és az a cél, hogy a védetté nyilvánítás hatására a Farkas-erdő 20-30 éven belül minőségi helye legyen a Fővárosnak és Újpestnek.

Takács Noémi közli, hogy a kezelési tervet, annak véglegesítése után mindenki meg fogja kapni. Ha esetleg még akkor is lesznek észrevételeik, várjuk a visszajelzéseket.

Bán Imre korábban a Kormányhivatalnál dolgozott, az eljárások menetéről friss tapasztalatai nincsenek, de javasolja, hogy az Önkormányzat ellenőrizze, hogy melyik szakaszban kell a Kormányhivatalnak elküldeni a kezelési terv javaslatot, hiszen a végleges kezelési tervet összhangba kell hozni az erdőtervvel.

Szabó Csilla hozzáteszi, hogy a Pilisi Parkerdő területe a teljes 30 hektárhoz képest nem túl nagy, de a jelenlegi erdőterv is olyan előírásokat tartalmaz, ami összhangban van az ismertetett természetvédelmi kezelési tervvel. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban van, ami leegyszerűsítve azt jelenti, hogy gazdasági tevékenység nem folyik, és a megjegyzésben azt olvasni, hogy fakitermelési előírás van az említett idegenhonos fafajokra, a feketefenyőre, akácra, nyugati ostorfára, de kizárólag faállomány-szerkezet javítása vagy balesetveszély elhárítása érdekében. Tehát a megszülető kezelési terv és az erdőterv feltehetően összhangban lesznek.

Takács Noémi megerősíti, hogy ennek az az oka, hogy az erdőtervezés részeként a járvány idején folytak az online egyeztetések, személyes megbeszélések a Pilisi Parkerdőnél is, és a Fővárosi Önkormányzat Tájépítészeti Osztályának munkatársai már arra készültek, hogy a 10 éves erdőtervezési időszak elején a terület védetté válik. Erre az egyeztető tárgyalásra is meghívtuk az erdészeti hatóságot. Ők is meg fogják kapni a természetvédelmi kezelési tervet. Amikor védett lesz a terület, akkor pedig az üzemtervi lapokra is át fogják vezetni, hogy a kérdéses erdőrészek természetvédelmi terület részekévé váltak.

Bán Imre annyit tesz hozzá, hogy az erdőtervezésnek nem feladata és nem jogköre, hogy a zárt és nyílt homoki gyepek esetében felnyíló erdő bejegyzését kezdeményezze. Ez a kormányhivatalnál egyedi eljárásban kezelendő.

Takács Noémi: De ugye azt is csak az erdőgazdálkodó kezdeményezheti?

Bán Imre: Ez ugye azért jön szóba, mert ha középtávon az erdőifenyő záródását is javasolt csökkenteni, akkor várhatóan a záródás 50 % alá csökken.

Szabó Csilla: Ha viszont a záródás 30 % alá csökken és nem felnyíló erdő kategóriába tartozik, akkor meg kell tennünk mindent a záródás növeléséért.

dr. Barabás Sándor pontosítása szerint természetvédelmi szempontból sem cél a záródást 30 % alá csökkenteni. Ez valójában nem tisztán homoki gyepek. Úgy írhatjuk le, mint homoki erdőssztyepp foltokat, ahol az erdőnek nagyon fontos szerepe van. Jó néhány olyan faj van, amelyek közvetlen napfénynek és az ebből eredő szárazságnak kitéve eltűnnének. A homoki gyepek fajösszetétele sem teljes. Hiányzik például belőle a *Festuca vaginata*, magyarul homoki csenkesz. Semmiképpen nem nevezhető nyílt homoki gyepeknek. Azok a fajok a tipikusak, amelyek a homoki tölgyesekhez kötődnek. Az 50 %-os záródás teljesen rendben lenne, ebben az esetben van elég fény, ugyanakkor megőrzi azt a mikroklimát, amire a lágyszárúaknak is szükségük van.

Bajor Zoltán visszatér két korábbi pontra, ami a kezelési terv felolvasásakor feltűnt neki. A szövegben szó volt a holtfa kupacolásának tilalmáról. Tudom ennek az okát, volt is szó a tesztesztből favágást végző ember rendszeres tevékenységéről, de más az, amit a FŐKERT a természetvédelmi kezelés részeként gyakorol. Főleg a zöld juharral elegyes akácosban az erdőszerkezet átalakítás során a kezelő létre fog hozni kupacokat. Mit fog ehhez szólni a természetvédelmi hatóság képviselője? Előkerül a pontos idézet. A 4.3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme című alfejezet e) pontja így szól: „Az erdőterületeken a keletkező holtfát az eredeti helyén kell hagyni, összehordani tilos.”

Takács Noémi értelmezése szerint a FŐKERT munkásai által kivágott zöld juhar, az nem keletkező holtfa.

Bajor Zoltán szerint viszont nemcsak erről van szó. A konkrét példa az, hogy a 105/E erdőrészletben, abban a zöld juharos akácosban, amiről már volt szó, maguktól halnak el az akácok. Ezeket is összehordják a FŐKERT munkásai. Emiatt kellene a szöveget finomítani.

Takács Noémi: Rendben van, bevesszük, hogy az erdőkezelésen kívüli ilyen jellegű tevékenység tilalmáról van szó. Volt még más?

Bajor Zoltán: Igen, az infrastruktúráról szóló résznél mintha lett volna egy ellentmondás. Az új infrastruktúra létesítésének tilalma és a régi bővítése mellett volt még egy pont, ami ezekkel mintha ellentmondásban lett volna.

Takács Noémi köszöni a jelzést. Meg fogják alaposabban nézni, és a véglegesnek szánt kezelési tervet a mostani egyeztetés minden résztvevője meg fogja kapni. Még akkor is lesz lehetőség arra, hogy javításra kerüljön.

Bán Imre az Erdészeti korábbi tapasztalatai alapján azt javasolja, hogy azoknak a közműveknek a biztonsági övezeteit, szolgalmi jogait, amelyek a Fővárosi és a kerületi Önkormányzat számára fontosak, érdemes a földhivatali nyilvántartásban rendezni még a védetté nyilvánítás lezárása előtt. Utána ez már sokkal nehezebb lenne. Csatornázási művek műtárgyak, átemelők, hasonló infrastruktúra elemek jönnek számításba.

Takács Noémi elmondja, hogy így hirtelen nem tudnak ilyenekről, de meg fogják nézni.

Takács Noémi lezárja az egyeztetést, mindenkinek nagyon köszöni a részvételt és az aktív munkát.

Összefoglaló a Budapest IV. kerület, Farkas-erdő helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánítása ügyében összehívott egyeztető tárgyalásról

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 25. § (1) bekezdése alapján terület védetté nyilvánítására bárki javaslatot tehet. A Budapest IV. kerület, Farkas-erdő védetté nyilvánítási eljárása részben civilek, részben az Újpesti Önkormányzat kezdeményezésére indult. A Farkas-erdő – különösen annak vizes élőhelye – Budapesti viszonylatban jelentős természeti értéket képvisel. A helyi védettség alatt álló természeti területek növelését a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Programja célul tűzi ki, a IV. kerületi Farkas-erdő védetté nyilvánítása a 2021-ben elfogadott Radó Dezső Tervben is szerepel. A természetvédelmi érdekek hosszú távú érvényesülése érdekében a Főpolgármesteri Hivatal a védetté nyilvánítási eljárást lefolytatta.

Az adatgyűjtések és kutatások alapján készült el az alátámasztó dokumentáció, melyet az eljárás részeként a Főpolgármesteri Hivatal megküldött az illetékes Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságnak, kérve nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy érdemesnek tartja-e a terület országos védetté nyilvánítását. A DINPI – miután az Agrárminisztérium hivatalos állásfoglalását is kikérte – nem tartotta indokoltnak a terület országos védelem alá helyezését, ugyanakkor a helyi jelentőségű védett területté nyilvánítást jó megoldásnak minősítette.

Az egyeztető tárgyalás első szakaszában a jelen lévők megismerték a védelemre tervezett terület lehatárolását, majd meghallgatták a védelemre tervezett terület természeti értékeinek részletes ismertetését. A védendő növény- és állatfajok ismertetését követően nagy hangsúlyt kapott az erdőkezelés témája, hiszen a teljes terület az Országos Erdőállomány Adattárban üzemtervezett erdőként (vagy termelést nem szolgáló területként) szerepel.

A vonatkozó jogszabályoknak megfelelően a Főpolgármesteri Hivatal a természetvédelmi kezelő (BKM Nonprofit Zrt. – FŐKERT Kertészeti Divízió) és a FÖRI Természetvédelmi Őrszolgálat bevonásával a természetvédelmi kezelési tervet előkészítette, amely a kezelőkre, továbbá minden használóra, látogatóra, tulajdonosra kötelező érvényű lesz. A kezelési terv munkapéldánya az egyeztető tárgyalás keretében bemutatásra került, a tárgyaláson a tulajdonosok, vagyonkezelők, a kerületi önkormányzat és egyéb érintett szervezetek képviselői módosítási javaslatokat fogalmaztak meg. Ezek alapján a kezelési terv egyes előírásai pontosításra kerültek.